

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خوشد، منضم

مکاهی به زندگانی امام موسی بن جعفر علیه السلام

دکتر محمد جواد کوینی

سرشناسه: گودینی، محمدجواد، ۱۳۶۳.
عنوان و نام پدیدآور: خورشید هفتم / دکتر محمدجواد گودینی.
مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۸۴ص.

وضعیت فهرست نویسی: فیا

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۵۹-۰۹-۹

موضوع: اهل بیت، احادیث، مذهبی

رده بندی کنگره: ک ۵۴ع ۴۶ / ۱۴

رده بندی دیویی: ۱۴۶/۴۸

شماره کتابشناسی ملی: ۱۵۲۶۳۲۱

شناسنامه کتاب

مؤلف: ..... دکتر محمد جواد گودینی
ناشر: ..... میراث ماندگار
نوبت چاپ: ..... اول / ۱۴۰۰
تیراژ: ۱۰۰
صفحه آرا: ..... سیدعلی حسینی
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۵۹-۰۹-۹
قیمت: ..... ۳۰،۰۰۰ تومان

خورشید هفتم

مرکز پخش: قم، ساختمان ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۱۸،

انتشارات میراث ماندگار - تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست

۴	پیشگفتار
۸	امام موسی بن جعفر <small>علیه السلام</small> ؛ راهنمای هفتم
۲۴	امام کاظم <small>علیه السلام</small> و خلفای عباسی
۴۹	فرزندان امام موسی بن جعفر <small>علیه السلام</small>
۵۰	امام علی بن موسی الرضا <small>علیه السلام</small>
۵۲	احمد بن موسی <small>علیه السلام</small>
۶۰	یاران امام کاظم <small>علیه السلام</small>
۶۹	شهادت امام موسی بن جعفر <small>علیه السلام</small>
۷۶	سخن پایانی
۷۸	منابع و مأخذ

پیشگفتار

امام ابوالحسن موسی بن جعفر علیه السلام هفتمین پیشوای دین از نسل آخرین پیامبر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله است که در زمان امامت خود با سختی ها، گرفتاری ها و رنج های بسیاری مواجه بود و با صبر، شکیبایی و بردباری مثال زدنی اش بر مشکلات غلبه نمود و توانست در راه پرافتخار تبلیغ دین اسلام، رویارویی با طاغوت های زمان، مقابله با اندیشه های خرافی و انحرافی، تربیت شاگردان برجسته و دانشمند در زمینه های گوناگون علمی کوشا بوده و قدم های ارزنده ای بردارد و راه پدر و جدش (علیهما السلام) را در مسیر سازنده ی علمی، فرهنگی و رواج معارف بلند اسلامی ادامه داده و منشا تحولات مثبتی در سطح جامعه گردد.

امام موسی بن جعفر علیه السلام در زمانی سکان دار کشتی امامت گردید که عباسیان در اوج قدرت بوده و با بی رحمی هر چه تمامتر بر علویان سخت گرفته و پیروان مکتب اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله را مورد آزار، اذیت و تعقیب خود قرار داده و بسیاری از قیام ها و خیزش های علویان نیز در این دوران محنت بار به شکست انجامید و فرجام آن، شهادت عده ای از فرزندان پیامبر صلی الله علیه و آله از نسل امام علی علیه السلام و همسرش فاطمه ی زهرا علیها السلام و دوستدارانشان بوده است.

امام کاظم علیه السلام در عصر امامت خود که با شهادت پدر بزرگوارش پیشوای مکتب جعفری حضرت جعفر بن محمد صادق علیه السلام در زمان تیره و سهمگین خلافت منصور دوانیقی آغاز گردید، رنج های بسیاری متحمل شد و از نزدیک

شاهد سختگیری های بی حد و حصر دستگاه عباسی بر علویان به ویژه نوادگان امام حسن مجتبی علیه السلام بوده است و این وضعیت ناگوار، برای امام علیه السلام رنج ها و ناراحتی های بسیاری به همراه داشت.

منصور دوانیقی در جاه طلبی، استبداد، بخل و خشک دستی شهره ی آفاق بوده و برای حفظ جایگاه خلافتش به هیچ کس حتی عموهایش نیز رحم نمی کرد و در اقدامی ناجوانمردانه، ابومسلم خراسانی را پس از آنکه به وی امان داد، به قتل رساند و برای همیشه خود را از وجود او آسوده نمود و با جنایات بسیاری که در حق رقبا و مخالفان خویش بویژه از جریان علوی به انجام رساند، پایه های خلافت عباسی را بر خون استوار نمود و توانست رقبای سیاسی را با مکر، فریب، نبرد و کشتار از صحنه خارج نماید و مدعیان خلافت را یکی پس از دیگری از میدان بدر کند.

با سپری شدن دوران خلافت منصور دوانیقی و وفات او پس از گذر بیش از دو دهه خلافت، پسرش محمد بن منصور که به مهدی عباسی شهره است، بر تخت خلافت نشست؛ اگرچه مهدی رویکردش نسبت به اهل بیت علیهم السلام و علویان مثبت تر از پدرش منصور بوده است، اما رنج های امام کاظم علیه السلام را پایانی نبوده و در زمان خلافت مهدی، امام هفتم علیه السلام نخستین حبس را در زندان مهدی عباسی تجربه نمود. پس از دوران ده ساله ی خلافت مهدی، پسرش موسی الهادی بر تخت نشست. او نیز در سختگیری بر علویان و خودکامگی، راه جدش منصور را پیمود و در عصر خلافت کوتاه او، جریان قیام شهید فتح با نام ابو عبدالله حسین بن علی بن حسن (از نوادگان امام حسن مجتبی علیه السلام) و شهادت او و پیروانش

انجام شد. این رویداد تلخ و ناگوار در تاریخ خلافت کم سابقه است؛ تا جایی که این رفتار سرکوب گرانه‌ی خلیفه‌ی بیدادگر عباسی را با اقدام بنی امیه در شهادت سالار شهیدان امام حسین بن علی علیه السلام مقایسه کرده و گفته اند: پس از جریان کربلا، واقعه ای تلخ تر و جانکاه تر برای اهل بیت علیهم السلام از واقعه ی فح نبوده است.

موسی الهادی پس از دوران خلافت کوتاه یک ساله، قربانی یک توطئه ی خانوادگی شد و مادرش خیزران با همدستی برادرش هارون و برخی دیگر از بزرگان دولت عباسی، او را مسموم ساخته و از صحنه ی سیاست کنار زدند. بدین ترتیب هادی عباسی در سن جوانی به قتل رسید و دوران خلافت کوتاهش سپری گردید. از این پس، پنجمین و مقتدرترین خلیفه ی عباسی هارون بن مهدی مشهور به رشید در سپهر سیاسی عباسیان ظاهر گردید.

هارون الرشید به عنوان آخرین خلیفه ای که دوران امامت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در عصر خلافت او سپری گردید، خلیفه ای جاه طلب، خودکامه و بسیار سخت گیر نسبت به علویان بوده است و در اقدامی جنایت آمیز، هفتمین پیشوای دین حضرت موسی بن جعفر علیه السلام را چند مرتبه روانه ی زندان ساخت و پس از انتقال امام علیه السلام از زندانی به زندان دیگر، توطئه ای ترتیب داد و به یکی از وفادارانش به نام سندی بن شاهک ماموریت داد امام کاظم علیه السلام را به شکل پنهانی و مخفیانه در زندان بغداد به شهادت رساند.

سندی نیز کوشید برای خشنودی خلیفه ی عباسی این ماموریت را به انجام رسانده و امام علیه السلام را مسموم ساخت و پیشوای هفتم شیعیان حضرت عبد صالح

موسی بن جعفر علیه السلام پس از ۳۵ سال امامت و پیشوایی مسلمانان در زندان سندی بن شاهک و به دستور خلیفه ی ستمکار عباسی هارون الرشید، به شهادت رسید و در مقابر قریش (کاظمین امروزی) به خاک سپرده شد. مزار این امام همام علیه السلام ملجا و پناه مسلمانان جهان بویژه شیعیان است.

در این نوشتار کوشیده شده با بهره گیری از منابع تاریخی و روایی معتبر، به فرازهایی از زندگانی امام هفتم حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پرداخته شده و به شکل مختصر به شرح گوشه ای از رویدادها و حوادث عصر زندگانی پرخیر و برکت امام علیه السلام اشاره گردد. امیدواریم توانسته باشیم در مسیر رواج مکتب و گفتمان اهل بیت رسالت علیهم السلام گامی کوتاه برداشته باشیم.

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ